

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

**Методичні вказівки до самостійної роботи
для студентів спеціальності – 8.03050801 «Фінанси і кредит»
всіх форм навчання**

Затверджено
на засіданні кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
протокол № 10 від 18.01. 2016 р.

ЧЕРНІГІВ ЧНТУ 2016

Фінансовий менеджмент. Методичні вказівки до самостійної роботи для студентів спеціальності – 8.03050801 «Фінанси і кредит» всіх форм навчання / Укладачі: О.М. Кальченко, Т.О. Шпомер, А.В. Тарасенко. – Чернігів: ЧНТУ, 2016. – 52с.

Укладачі: Кальченко Ольга Миколаївна, кандидат економічних наук, доцент
Шпомер Тетяна Олександрівна, асистент
Тарасенко Артем Валерійович, асистент

Відповідальний за випуск: Ільчук Валерій Петрович, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування доктор економічних наук, професор

Рецензент: Шишкіна Олена Вікторівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Чернігівського національного технологічного університету

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1 ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ	5
1.1 Тематика лекційних занять	5
1.2 Зміст та обсяги самостійної роботи	10
2 ТЕМАТИКА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	11
Тема 1. Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту	11
Тема 2. Система забезпечення фінансового менеджмент	13
Тема 3. Управління грошовими потоками на підприємстві	17
Тема 4. Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках	22
Тема 5 Управління прибутком	25
Тема 6. Управління активами	30
Тема 7. Вартість та оптимізація структури капіталу	33
Тема 8. Управління інвестиціями	35
Тема 9. Управління фінансовими ризиками	40
Тема 10. Аналіз фінансових звітів	41
Тема 11. Внутрішньо фірмове фінансове прогнозування та планування	44
Тема 12. Антикризове фінансове управління підприємством	48
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	52

ВСТУП

Предметом вивчення дисципліни «Фінансовий менеджмент» є система фінансово-економічних відносин, які виникають у процесі операційної, фінансової та інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання. У результаті вивчення курсу студенти засвоюють знання з питань управління грошовими потоками, прибутком, капіталом, інвестиціями.

Метою викладання навчальної дисципліни «Фінансовий менеджмент» є розкриття сутності, методів, засобів і показників фінансового менеджменту; оволодіння теоретико-методологічними основами управління фінансами; формування практичних навичок впровадження рішень з фінансового менеджменту.

Курс «Фінансовий менеджмент» пов'язаний з дисциплінами «Фінанси підприємств», «Фінансовий аналіз», «Інвестування», «Фінансовий ринок».

Мета даних методичних вказівок – надати студентам допомогу в кращому засвоєнні курсу «Фінансовий менеджмент», поглибленні теоретичних знань, набутих під час аудиторних лекційних занять, сформуванню необхідних практичних навичок та вміння щодо оцінки та прийняття рішень при управлінні фінансами підприємств за ринкових умов.

Для полегшення роботи студентів до методичних вказівок включено: навчальну програму курсу, тематику самостійних занять, теми рефератів для індивідуальної роботи та тестові завдання. У кінці методичних вказівок наведена рекомендована література.

Методичні вказівки відповідають змісту навчальної та робочої програми дисципліни «Фінансовий менеджмент» та призначені для застосування в навчальному процесі, як студентами денної форми навчання, під час аудиторних занять і самостійної роботи, так і студентами заочної форми навчання – для самостійного вивчення курсу.

1 ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

1.1 Тематика лекційних занять

Змістовий модуль 1. Загальні основи фінансового менеджменту

Тема 1. Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту

Сутність та мета фінансового менеджменту. Функції фінансового менеджменту та їх значення. Фінансовий менеджмент як система управління фінансами підприємства. Необхідність і умови ефективності фінансового менеджменту та умови її досягнення. Основні завдання фінансового менеджменту. Забезпечення максимізації прибутку і ринкової вартості підприємства в реалізації кінцевих інтересів його власників. Стратегія і тактика фінансового менеджменту. Об'єкти і суб'єкти фінансового менеджменту. Механізм фінансового менеджменту. Місце фінансового менеджменту в організаційній структурі підприємств. Методи і прийоми фінансового менеджменту.

Тема 2. Система забезпечення фінансового менеджменту

Методологічні основи побудови системи забезпечення фінансового менеджменту.

Організаційне забезпечення фінансового менеджменту. Характеристика моделі фінансової інфраструктури підприємства. Системи і методи внутрішнього фінансового контролю.

Інформаційне забезпечення фінансового менеджменту. Фінансова інформаційна база. Показники інформаційного забезпечення фінансового менеджменту. Зміст фінансової звітності. Загальні вимоги до інформаційної бази. Основні користувачі фінансової інформації.

Тема 3. Управління грошовими потоками на підприємстві

Поняття грошового потоку. Значення грошових потоків у діяльності підприємства. Оптимізація грошових потоків. Види грошових потоків та їх класифікація. Принципи управління грошовими потоками. Складання звіту про рух грошових коштів.

Вхідні грошові потоки та їх характеристика. Зміст і завдання управління вхідними грошовими потоками. Управління грошовими потоками, пов'язаними з операційною діяльністю. Управління грошовими потоками, пов'язаними з фінансовими операціями.

Управління вихідними грошовими потоками. Зміст і завдання управління вихідними грошовими потоками. Планування надходження і використання грошових коштів. Розробка і застосування платіжного календаря.

Тема 4. Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках

Необхідність і значення визначення вартості грошей у часі. Фактори, що впливають на зміну вартості грошей у часі. Вплив інфляції на зміну вартості грошей. Ризик та його вплив на зміну вартості грошей.

Нарахування простих і складних процентів.

Майбутня вартість грошей та її зміст. Поняття компаундирування. Розрахунок майбутньої вартості грошей з урахуванням ануїтетів. Використання процентного фактора у розрахунках майбутньої вартості грошей.

Теперішня вартість грошей та її зміст. Поняття дисконтування та сфери його застосування. Визначення суми дисконту. Визначення чистого дисконтного доходу. Розрахунок теперішньої вартості ануїтетів.

Змістовий модуль 2. Управління активами і пасивами підприємства

Тема 5. Управління прибутком

Зміст і завдання управління прибутком підприємства. Системний підхід до управління прибутком. Інформаційна база управління прибутком.

Управління прибутком від операційної діяльності. Формування прибутку від основної діяльності. Фактори, що впливають на формування прибутку. Управління формуванням собівартості. Аналіз беззбитковості. Розробка цінової політики та її оптимізація на підприємстві. Політика максимізації прибутку підприємства. Операційний леверидж.

Управління формуванням прибутку від інвестиційної діяльності. Формування прибутку від фінансових операцій.

Сутність і завдання управління розподілом прибутку. Фактори, що впливають на розподіл загального прибутку. Вплив на розподіл прибутку системи оподаткування підприємств.

Управління використанням чистого прибутку. Аналіз використання прибутку. Створення резервного фонду. Політика розвитку підприємства та використання прибутку. Дивідендна політика.

Тема 6. Управління активами

Склад і структура активів підприємства. Оцінка активів.

Зміст і завдання управління оборотними активами. Управління виробничими запасами. Управління дебіторською заборгованістю. Визначення оптимальної структури дебіторської заборгованості. Забезпечення ефективного контролю за рухом і своєчасним поверненням дебіторської заборгованості. Методи інкасації дебіторської заборгованості. Методи рефінансування дебіторської заборгованості.

Управління грошовими коштами. Оптимізація залишку грошових коштів підприємства.

Джерело формування оборотних активів підприємств та шляхи забезпечення їх оптимальної структури. Стратегія фінансування оборотних активів: агресивна модель, консервативна модель, компромісна модель.

Управління необоротними активами підприємства. Управління основними засобами, нематеріальними активами.

Тема 7. Вартість та оптимізація структури капіталу

Сутність капіталу підприємства. Класифікація капіталу. Визначення загальної потреби в капіталі. Фактори, що впливають на обсяг капіталу. Власний капітал та його формування. Статутний капітал. Пайовий капітал. Резервний капітал. Нерозподілений прибуток. Управління формуванням власного капіталу.

Позичковий капітал. Довгострокові фінансові зобов'язання. Короткострокові фінансові зобов'язання. Кредиторська заборгованість. Управління позичковим капіталом. Управління кредиторською заборгованістю.

Вартість капіталу. Вартість капіталу як міра прибутковості. Норма капіталу. Базова концепція визначення вартості капіталу. Визначення вартості власного капіталу. Вартість акціонерного капіталу. Оцінка позичок. Оцінка загальної вартості капіталу. Інфляція та ринкова вартість капіталу. Розрахунок середньозваженої вартості капіталу. Фінансовий леверидж. Ефект фінансового левериджу.

Структура капіталу. Фактори, що впливають на структуру капіталу. Управління структурою капіталу. Оптимізація структури капіталу. Політика підприємства щодо структури капіталу. Вплив структури капіталу на вартість підприємства.

Тема 8. Управління інвестиціями

Сутність і класифікація інвестицій. Зміст і завдання управління інвестиціями. Види інвестицій. Формування інвестиційної політики.

Форми реальних інвестицій та особливості управління ними. Капітальні вкладення. Види інвестиційних проектів і вимоги до їх розробки. Методи оцінки ефективності інвестиційних проектів. Окупність капітальних вкладень та її розрахунок. Особливості управління інноваційними інвестиціями підприємств. Управління реалізацією реальних інвестиційних проектів. Порядок розробки бюджету капітальних вкладень.

Управління джерелами фінансування капітальних вкладень. Використання прибутку. Інструменти довготермінового фінансування інвестицій. Визначення оптимальної структури джерел фінансування капіталовкладень. Прогнозування джерел.

Фінансова інвестиційна діяльність підприємства. Управління фінансовими інвестиціями. Вкладення коштів у цінні папери. Розміщення

коштів на депозитних рахунках. Портфель фінансових вкладень та принципи його формування. Методи оцінки інвестиційного портфеля з урахуванням ризику. Диверсифікація інвестиційного портфеля. Ризикові інвестиції (венчурний капітал).

Тема 9. Управління фінансовими ризиками

Економічна сутність фінансових ризиків та їх класифікація.

Основні види фінансових ризиків: валютний, депозитний, процентний, інфляційний, інвестиційний, кредитний. Фактори, які впливають на рівень фінансових ризиків. Визначення рівня ризику та його впливу на фінансовий стан підприємства і його прибутковість.

Зміст управління фінансовими ризиками. Процес їх прогнозування та нейтралізації в фінансовій діяльності підприємств.

Методи розрахунку ризиків. Економіко-статистичні методи оцінки рівня ризиків. Експертні методи оцінки. Аналогові методи оцінки. Премія за ризик і порядок її визначення.

Способи уникнення та нейтралізації фінансових ризиків. Страхування ризиків. Використання механізмів диверсифікації.

Тема 10. Аналіз фінансових звітів

Призначення і види фінансових звітів. Методи аналізу фінансових звітів. Склад, характеристика та зміст фінансової звітності підприємства відповідно до положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Зміст і завдання аналізу фінансових звітів.

Бухгалтерський баланс і його значення для аналізу фінансового стану підприємства. Аналіз динаміки і структури активів і пасивів балансу.

Аналіз звіту про фінансові результати підприємства. Аналіз звіту про рух грошових коштів. Критерії і методика оцінки незадовільної структури балансу підприємстві

Система показників фінансового стану підприємства. Аналіз економічного потенціалу підприємства. Аналіз показників ліквідності і платоспроможності підприємства. Оцінка ліквідності балансу підприємства. Показники фінансової стійкості та ділової активності підприємства.

Комплексний аналіз фінансового стану підприємства.

Тема 11. Внутрішньofірмове фінансове прогнозування та планування

Фінансове прогнозування і планування в системі фінансового менеджменту. Цілі та завдання внутрішньofірмового фінансового прогнозування та планування.

Методи фінансового прогнозування та планування.

Бюджетування та його сутність. Види бюджетів. Складання бюджетів (кошторисів). Методика розрахунку основних фінансових показників бюджетів.

Оперативне фінансове планування як основа внутрішньофірмового фінансового контролю.

Тема 12. Антикризове фінансове управління підприємством

Зміст і завдання антикризового фінансового управління підприємством.

Методи прогнозування банкрутства підприємства. Система попереднього реагування на загрозу банкрутства і комплекс упереджувальних заходів.

Фінансова санація підприємства як елемент антикризового управління. Санація за рішенням господарського суду. Менеджмент санації підприємства, його функції та завдання. Методи фінансування санації підприємства. Управління внутрішніми джерелами фінансування та залучення зовнішніх фінансових джерел.

Реструктуризація в системі антикризового фінансового управління підприємством. Організаційно-фінансове забезпечення реструктуризації підприємств.

1.2 Зміст та обсяги самостійної роботи

Головна мета проведення самостійної роботи полягає у необхідності більш широкого огляду тематики курсу з використанням матеріалів періодичних видань, наукових праць, монографій з окремих питань дисципліни.

Самостійна робота передбачає: опрацювання лекційного матеріалу; ознайомлення з нормативно-правовими документами стосовно діяльності підприємств; опрацювання навчально-методичної літератури та періодичних видань; виконання тестових завдань; підготовку до колоквиумів та контрольних робіт (денна форма).

Форми звіту про самостійну роботу студентів денної форми навчання – доповіді (реферати) за відповідними темами дисципліни, розв'язані тестові завдання з кожної теми дисципліни. Доповіді складаються відповідно до вимог вищої школи. Обсяг доповіді – 10-12 сторінок друкованого тексту, до змісту якого може бути включений графічний і табличний матеріал статистичного характеру.

Обсяг та тематику самостійної роботи наведено в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Обсяги самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту	3
2	Система забезпечення фінансового менеджменту	3
3	Управління грошовими потоками на підприємстві	4
4	Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках	5
5	Управління прибутком	6
6	Управління активами	6
7	Вартість та оптимізація структури капіталу	6
8	Управління інвестиціями	5
9	Управління фінансовими ризиками	5
10	Аналіз фінансових звітів	5
11	Внутрішньофірмове фінансове прогнозування та планування	5
12	Антикризове фінансове управління підприємством	5
	ВСЬОГО	58

ТЕМАТИКА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1: «Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту»

Питання для контролю

1. Сутність фінансового менеджменту.
2. Фінансовий менеджмент як система управління фінансами підприємств.
3. Об'єкти і суб'єкти фінансового менеджменту в організаційній структурі підприємств.
4. Напрямки діяльності фінансового менеджера.
5. Принципи організації управління фінансами на підприємстві.
6. Мета і основні завдання фінансового менеджменту.
7. Забезпечення максимізації прибутку і ринкової вартості підприємства в реалізації кінцевих інтересів його власників.
8. Функції фінансового менеджменту та їх значення.
9. Завдання фінансового менеджменту.
10. Стратегія і тактика фінансового менеджменту.
11. Механізм фінансового менеджменту. Місце фінансового менеджменту в організаційній структурі підприємств.

Теми рефератів для індивідуальної роботи

1. Етапи становлення світового фінансового менеджменту.
2. Етапи становлення вітчизняного фінансового менеджменту.
3. Фінансові ресурси підприємства.
4. Фінансова стратегія та політика підприємства.
5. Характеристика моделі фінансової інфраструктури підприємства.

Тестові завдання

1. *Фінансовий менеджмент – це:*
 - а) процес формування та використання фінансових ресурсів підприємства;
 - б) процес управління оборотними активами підприємства;
 - в) система форм, методів та прийомів управління фінансами підприємств;
 - г) система форм, методів та прийомів управління грошовими потоками підприємств.
2. *У якому столітті виник фінансовий менеджмент як окрема наука?*
 - а) у кінці XVI ст.;
 - б) у кінці XVII ст.;
 - в) у кінці XVIII ст.;
 - г) у кінці XIX ст.;
 - д) у кінці XX ст.
3. *Що відноситься до складових системи фінансового менеджменту:*
 - а) управління прибутком;
 - б) управління персоналом;
 - в) управління інвестиціями.

4. Одним з основних завдань фінансового менеджменту є:

- а) інтегрованість з загальною системою управління підприємством;
- б) варіативність підходів до розробки стратегії прийняття рішень;
- в) забезпечення постійної фінансової рівноваги підприємства під час розвитку;

г) забезпечення реалізації стратегічних цілей підприємства;

д) розробка загальної стратегії підприємства.

5. До основних принципів фінансового менеджменту не відносяться:

а) динамізм управління;

б) оптимізація грошового обороту;

в) орієнтація на стратегічні цілі розвитку підприємства;

г) багатоваріантність підходів до розробки окремих управлінських рішень.

6. Матеріальною основою фінансового менеджменту є:

а) фінансові ресурси;

б) фінансові потреби;

в) обертання обігових коштів;

г) грошові потоки підприємства;

д) фінансова діяльність підприємства.

7. Фінансовими важелями є:

а) ціна;

б) прибуток;

в) преференція;

г) дивіденди;

д) інформація.

8. Об'єктом управління у фінансовому менеджменті є:

а) персонал;

б) організація фінансової роботи;

в) організація збуту продукції;

г) впровадження нових технологій.

9. Яке визначення головної мети фінансового менеджменту вважається найточнішим?

а) оптимізація грошового обороту підприємства;

б) забезпечення максимізації добробуту власників шляхом підвищення ринкової вартості підприємства;

в) мінімізація ризиків;

г) підвищення фінансової стійкості та ринкової вартості підприємства;

д) максимізація прибутку підприємства.

10. Прийняття управлінських рішень з урахуванням їх впливу на фінансову діяльність підприємства передбачає принцип:

а) системності;

б) плановості;

в) адаптивності;

г) функціональності;

д) комплексності.

11. До функцій фінансового менеджменту як специфічної галузі управління підприємством належать:

- а) оцінка фінансового стану підприємства;
- б) поточне планування фінансової діяльності підприємства;
- в) антикризове фінансове управління;
- г) формування ефективних інформаційних систем;
- д) управління капіталом підприємства.

12. Сукупність форм і методів створення та використання фінансових ресурсів з метою забезпечення різноманітних потреб суб'єктів господарювання – це:

- а) фінансовий менеджмент підприємства;
- б) фінансова стратегія підприємства;
- в) фінансова політика підприємства;
- г) фінансовий механізм.

13. Реалізація функції фінансового менеджменту «управління активами» передбачає:

- а) оптимізацію грошових активів підприємства;
- б) вибір найбільш ефективних форм фінансування інвестиційних проектів;
- в) оптимізацію складу активів підприємства;
- г) визначення загальної потреби в обсягах фінансування активів;
- д) вибір оптимальної структури капіталу підприємства.

14. Що з нижче перерахованого є функцією фінансового менеджменту як керуючої системи?

- а) антикризове управління;
- б) управління інвестиціями;
- в) фінансове планування;
- г) управління активами;
- д) управління капіталом.

15. Максимізація прибутку при заданому рівні фінансового ризику – це:

- а) мета фінансового менеджменту;
- б) завдання фінансового менеджменту;
- в) принцип фінансового менеджменту;
- г) функція фінансового менеджменту;
- д) концепція фінансового менеджменту.

Тема 2: «Система забезпечення фінансового менеджменту»

Питання для контролю

1. Організаційне забезпечення фінансового менеджменту.
2. Моделі побудови фінансової служби на підприємстві.
3. Інформаційне забезпечення фінансового менеджменту. Фінансова інформаційна база.
4. Зміст фінансової звітності. Основні користувачі фінансової інформації.
5. Система внутрішнього фінансового контролю.

Теми рефератів для індивідуальної роботи

1. Місце фінансового менеджменту в загальній структурі управління підприємством.
2. Характеристика та вимоги до інформаційної системи фінансового менеджменту
3. Зовнішні та внутрішні джерела інформації та показники, що їх характеризують.
4. Системи і методи внутрішнього фінансового контролю.

Тестові завдання

1. Система забезпечення фінансового менеджменту включає:

- а) організаційне забезпечення фінансового менеджменту;
- б) інформаційне забезпечення фінансового менеджменту;
- в) фінансовий контроль;
- г) фінансове забезпечення.

2. Фінансова звітність - це:

а) звітність, що містить інформацію про фінансовий стан підприємства за звітний період;

б) бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства за звітний період;

в) звітність, що засвідчує зобов'язання однієї сторони сплатити грошові кошти іншій стороні в зазначений термін;

г) вірної відповіді немає.

3. Звіт про доходи і витрати, фінансові результати діяльності підприємства має назву:

- а) звіт про фінансові результати;
- б) звіт про рух грошових коштів;
- в) звіт про витрати виробництва;
- г) звіт про власний капітал.

4. Що з нижче переліченого не є фінансовою звітністю:

- а) бухгалтерський баланс;
- б) бізнес-план;
- в) звіт про фінансові результати;
- г) фінансовий план.

5. Звіт, який відображає надходження і видатки грошових коштів у результаті діяльності підприємства у звітному періоді має назву:

- а) звіт про фінансові результати;
- б) звіт про рух грошових коштів;
- в) виписки з банку;
- г) звіт про власний капітал.

6. Внутрішніми користувачами фінансової інформації про підприємство є:

- а) аудиторські фірми;
- б) власники підприємства (акціонери);
- в) персонал;
- г) кредитори підприємства;

д) постачальники.

7. *Ієрархічна будова центрів управління підприємством передбачає:*

- а) їх розподіл за видами діяльності;
- б) виділення різних рівнів управління;
- в) їх розподіл за функціями управління;
- г) розподіл усіх структурних одиниць на центри відповідальності.

8. *Функціональна будова центрів управління підприємством ґрунтується*

на:

- а) їх розподілі за видами діяльності;
- б) виділенні різних рівнів управління;
- в) їх розподілі за функціями управління;
- г) розподілі всіх структурних одиниць на окремі центри відповідальності.

9. *До складу спеціалізованих фінансових служб підприємства, як правило, входить:*

- а) відділ збуту;
- б) планово-економічний відділ;
- в) відділ фінансового планування;
- г) бухгалтерія;
- д) служба контролінгу.

10. *Центр відповідальності — це:*

- а) структурний підрозділ підприємства який здійснює виробництво продукції, що забезпечує переважну частку доходу від реалізації;
- б) структурний підрозділ підприємства керівник якого самостійно приймає управлінські рішення в межах своєї компетенції;
- в) структурний підрозділ підприємства що оперативно управляється безпосередньо директором підприємства;
- г) структурний підрозділ підприємства який повністю контролює окремі аспекти фінансової діяльності підприємства.

структурний підрозділ, що здійснює організацію фінансової діяльності підприємства

11. *Центрами відповідальності підприємства за Дж. Хігінсом є:*

- а) центр виробництва;
- б) центр інвестицій;
- в) центр матеріального постачання;
- г) центр доходу.

12. *Фінансовий стан підприємства залежить від:*

- а) фінансової політики підприємства;
- б) результатів виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності підприємства;
- в) ефективності використання фінансових ресурсів;
- г) реалізації продукції.

13. *Основними завданнями аналізу фінансового стану є:*

- а) дослідження рентабельності та фінансової стійкості підприємства;
- б) визначення ефективності використання фінансових ресурсів;
- в) аналіз бухгалтерської звітності;

г) 1 і 2 відповіді вірні.

14. *Особливостями зовнішнього фінансового аналізу є:*

а) орієнтація аналізу на публічну, зовнішню звітність підприємства;

б) множинність об'єктів-користувачів;

в) зовнішній предмет дослідження;

г) 1 і 2 відповіді вірні.

15. *Основним змістом зовнішнього фінансового аналізу є:*

а) аналіз ефективності використання залученого капіталу;

б) економічна діагностика фінансового стану підприємства;

в) аналіз питань, визначених зовнішніми користувачами;

г) 1 і 2 відповіді вірні.

16. *Основним змістом внутрішнього фінансового аналізу є:*

а) аналіз майна підприємства;

б) оцінка ділової активності підприємства;

в) аналіз кредитоспроможності підприємства;

г) всі відповіді вірні.

17. *Предметом фінансового аналізу підприємства є:*

а) фінансові ресурси підприємства, їх формування та використання;

б) майно та капітал підприємства;

в) основні та оборотні кошти підприємства;

г) фінанси підприємства.

18. *Принципами фінансового контролінгу є:*

а) своєчасність;

б) багатофункціональність;

в) економічна ефективність;

г) комплексність;

д) системність.

Тема 3: «Управління грошовими потоками на підприємстві»

Питання для контролю

1. Поняття грошового потоку і значення грошових потоків у діяльності підприємства.

2. Види грошових потоків та їх класифікація.

3. Принципи управління грошовими потоками. Складання звіту про рух грошових коштів.

4. Вхідні грошові потоки та їх характеристика.

5. Зміст і завдання управління грошовими потоками.

6. Управління грошовими потоками, пов'язаними з операційною діяльністю.

7. Управління грошовими потоками, пов'язаними з фінансовими операціями.

8. Управління грошовими потоками, пов'язаними з інвестиційною діяльністю.

9. Шляхи оптимізації грошових потоків підприємства.

Теми рефератів для індивідуальної роботи

1. Принципи управління грошовими потоками.
2. Класифікація грошових потоків на підприємстві, їх склад та особливості формування.
3. Особливості управління вхідними грошовими потоками.
4. Прогнозування та планування грошових потоків у системі фінансового менеджменту.
5. Оцінювання ефективності моделі управління грошовими потоками суб'єкта господарювання.
6. Стан і перспективи підвищення якості організації управління грошовими потоками на промислових підприємствах України.

Тестові завдання

1. *Грошовий потік – це:*
 - а) рух грошових коштів в процесі здійснення господарської діяльності;
 - б) отримані підприємством прибутки в процесі здійснення господарської діяльності;
 - в) активи підприємства.
2. *До грошових потоків/відтоків від операційної діяльності належать:*
 - а) сплата податків;
 - б) придбання обладнання;
 - в) оплата сировини;
 - г) погашення дебіторської заборгованості;
 - д) випуск векселя;
 - е) отримання прибутку.
3. *До грошових потоків/відтоків від інвестиційної діяльності належить:*
 - а) продаж обладнання;
 - б) одержання позики в банку;
 - в) купівля цінних паперів;
 - г) викуп власних акцій;
 - д) правильні відповіді а), в);
 - е) правильна відповідь відсутня.
4. *До грошових потоків/відтоків від фінансової діяльності належать:*
 - а) фінансування зберігання товарно-матеріальних запасів;
 - б) видача заробітної плати;
 - в) емісія акцій;
 - г) погашення кредитів;
5. *Надходження коштів від дебіторів слід відображати у складі:*
 - а) операційної діяльності;
 - б) інвестиційної діяльності;
 - в) фінансової діяльності.
6. *У формулі розрахунку якого з показників ліквідності чисельник містить величину грошових коштів?*
 - а) маневреність власних оборотних коштів;
 - б) коефіцієнт покриття запасів;

- в) коефіцієнт швидкої ліквідності;
- г) коефіцієнт абсолютної ліквідності.

7. Прикладом грошових потоків від інвестиційної діяльності є:

- а) надходження від продажу продукції;
- б) отримання позики в грошовій формі;
- в) оплата за придбані основні засоби;
- г) жоден з наведених.

8. Заходами щодо забезпечення прискорення обороту грошових активів є:

- а) взаємна трансформація грошових коштів і активів, що швидко реалізуються;
- б) скорочення розрахунків з постачальниками готівкою;
- в) зменшення втрат грошових активів від інфляції.

9. Модель Баумоля використовують для того, щоб:

- а) здійснити диференціацію мінімально необхідної потреби в грошових активах;
- б) визначити обсяг можливих грошових надходжень від поточної діяльності;
- в) визначити обсяг, в якому необхідно здійснити взаємну трансформацію грошових коштів в активи, що швидко реалізуються;
- г) оцінити резерви прискорення оборотності грошових активів.

10. Зменшення будь-якого виду дебіторської заборгованості на підприємстві призводить до:

- а) грошового припливу з інвестиційної діяльності;
- б) грошового відпливу з інвестиційної діяльності;
- в) грошового припливу з фінансової діяльності;
- г) грошового відпливу з фінансової діяльності;
- д) грошового припливу з операційної діяльності;
- е) грошового відпливу з операційної діяльності.

11. Показники оборотності грошових активів використовуються при розрахунку:

- а) мінімально необхідної потреби в грошових коштах для здійснення поточної діяльності;
- б) сукупної потреби в короткостроковому фінансуванні;
- в) обсягу витрачання грошових активів за внутрішніми та зовнішніми операціями;
- г) діапазону коливань залишків грошових активів.

12. З названих методів у процесі аналізу руху грошових коштів використовують:

- а) метод детермінованого моделювання;
- б) метод групування даних;
- в) прямий метод;
- г) балансовий метод;
- д) немає правильної відповіді.

13. Звіт про рух грошових коштів – це:

- а) звіт про доходи, витрати і фінансові результати діяльності під-

приємства;

б) звіт, який відображає зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду;

в) звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал;

г) звіт, який відображає надходження і видатки грошових коштів у результаті діяльності підприємства у звітному періоді;

д) звіт про перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати.

14. На розмір дебіторської заборгованості впливають такі фактори:

а) наявність власних оборотних коштів, коефіцієнт ліквідності співвідношення власних та залучених коштів, розмір статутного капіталу;

б) обсяг реалізованої продукції, форми розрахунків з покупцями, фінансовий стан покупців, коефіцієнт сплати дебіторської заборгованості;

в) коефіцієнт ліквідності, коефіцієнт забезпеченості власними коштами, коефіцієнт маневрування власним капіталом, розмір кредиторської заборгованості;

г) коефіцієнт фінансової незалежності, розмір прибутку, скорочення залишків грошових коштів на розрахунковому рахунку підприємства, забезпечення кредиту власними матеріальними цінностями.

15. Для того щоб управління грошовими активами було раціональним, необхідно щоб:

а) величина грошових активів перевищувала мінімально необхідний їх розмір;

б) величина грошових активів на підприємстві постійно збільшувалась;

в) обсяги виробництва зростали швидшими темпами, ніж обсяги загальних витрат;

г) величина грошових активів відповідає їх мінімально необхідному розміру.

16. Згідно з непрямим методом, чистий рух грошових коштів від операційної діяльності визначається через коригування:

а) залишків на статтях балансу;

б) залишків на статтях звіту про власний капітал;

в) чистого прибутку;

г) на підставі даних обліку про власний капітал.

17. Грошові надходження підприємства — це:

а) дохід від товарообмінних операцій підприємства;

б) грошові кошти, які після первинного розподілу надходять до централізованих фондів;

в) кошти, які надходять у касу та на поточні й інші банківські рахунки підприємств;

г) податковий кредит, який виникає в результаті придбання сировини;

д) правильної відповіді немає.

18. До зовнішніх джерел формування грошових потоків належать:

а) чистий прибуток підприємства;

- б) амортизаційні відрахування;
- в) банківські кредити;
- г) виручка від реалізації продукції;
- д) правильної відповіді немає.

19. За джерелами виникнення вхідні грошові потоки поділяються на:

- а) внутрішні і зовнішні;
- б) вхідні і вихідні;
- в) операційні, інвестиційні та фінансові;
- г) виробничі та невиробничі.

20. До доходів від операційної діяльності підприємства належать:

- а) виручка від реалізації продукції;
- б) доходи від реалізації необоротних активів;
- в) доходи від реалізації виробничих запасів;
- г) доходи від реалізації іноземної валюти;
- д) доходи від операційної оренди активів;
- е) відшкодування збитків страховими організаціями;
- є) доходи від реалізації фінансових інвестицій.

21. Курсові різниці, що виникають від фінансової діяльності, є:

- а) неопераційними;
- б) операційними;
- в) надзвичайними;
- г) основними;
- д) правильної відповіді немає.

22. До складу доходів від фінансових операцій включають:

- а) дохід від спільної діяльності;
- б) дохід від реалізації основних фондів;
- в) дохід від реалізації іноземної валюти;
- г) одержані гранти та субсидії;
- д) правильної відповіді немає.

23. Показник Cash-Flow характеризує:

а) величину чистих грошових потоків, які залишаються в розпорядженні підприємства.

- б) величину чистого прибутку підприємства.
- в) величину вхідних грошових потоків підприємства.
- г) обсяг реалізації продукції.
- д) величину чистого прибутку та амортизацію.

24. Доходи від фінансових інвестицій — це:

а) надходження від продажу дочірніх підприємств та інших господарських одиниць;

б) надходження від продажу акцій або боргових зобов'язань інших підприємств;

в) надходження від продажу основних засобів і нематеріальних активів підприємства;

г) надходження в результаті настання надзвичайних обставин;

д) правильної відповіді немає.

25. Завдання фінансової діяльності підприємства полягають у такому:

- а) вибір форм фінансування та підтримка їх оптимального співвідношення;
- б) вибір інвестора;
- в) забезпечення оптимального співвідношення між використовуваними формами і системами оплати праці;
- г) вибір структури капіталу підприємства;
- д) збалансування у часі надходжень і видатків підприємства;
- е) забезпечення своєчасності розрахунків.

Тема 4: «Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках»

Питання для контролю

1. Необхідність і значення визначення вартості грошей у часі.
2. Майбутня вартість грошей та її зміст. Поняття компаундирування.
3. Теперішня вартість грошей та її зміст. Поняття дисконтування.
4. Оцінка вартості грошей на основі використання простих і складних відсотків.
5. Поняття фінансових потоків.
6. Оцінка нерівномірних грошових потоків.
7. Оцінка ануїтету.

Теми рефератів для індивідуальної роботи

1. Концепція зміни вартості грошей з часом.
2. Фактори, що впливають на зміну вартості грошей у часі.
3. Вплив інфляції на зміну вартості грошей.
4. Використання процентного фактора у розрахунках майбутньої вартості грошей.
5. Сфери застосування дисконтування.
6. Ризик та його вплив на зміну вартості грошей.
7. Врахування фактора часу у розрахунках вартості облігацій та акцій.
8. Вплив підвищення відсоткових ставок на майбутню вартість депозиту.
9. Вплив на теперішню вартість майбутнього доходу збільшення терміну його одержання.
10. Портфельна теорія Г. Марковиця.

Тестові завдання

1. Процес нарощування представляє собою:
 - а) процес визначення теперішньої вартості майбутніх надходжень;
 - б) процедуру визначення майбутньої вартості грошових коштів;
 - в) процес виплати однакових грошових сум через однакові проміжки часу;
 - г) процес надходження однакових грошових сум через однакові проміжки часу;
 - д) процедуру визначення дисконтної ставки.

2. Що з наведеного в найбільш повній мірі визначає сутність поняття «дисконтування»:

- а) це визначення майбутньої вартості ануїтету;
- б) це процес визначення розміру рентного платежу;
- в) це процес визначення теперішньої вартості майбутніх надходжень;
- г) це процес надходження та витрачання грошових коштів на підприємство від всіх видів діяльності;
- д) жодне з визначень не визначає сутності поняття «дисконтування».

3. Що з наведеного визначає основне положення «концепції часової вартості грошей»:

- а) вартість грошей з плином часу змінюється з урахуванням норми прибутку на фінансовому ринку;
- б) вартість грошей на протязі певного періоду часу змінюється в залежності від рівня дохідності по короткостроковим фінансовим операціям;
- в) вартість грошей з плином часу змінюється з урахуванням показника рентабельності власного капіталу підприємства;
- г) вартість грошей з плином часу не змінюється;
- д) правильна відповідь відсутня.

4. Сума інвестованих на поточний момент грошових коштів, в яку вони перетворюються через певний проміжок часу з урахуванням визначеної процентної ставки представляє собою:

- а) теперішню вартість грошових коштів;
- б) майбутню вартість грошових коштів;
- в) процес дисконтування;
- г) процес компаундирування;
- д) процентну ставку.

5. Теперішня вартість грошових коштів представляє собою:

- а) процес приведення майбутньої вартості грошових коштів до теперішньої шляхом вирахування із кінцевої суми певної суми відсотка (дисконту);
- б) суму інвестованих на поточний момент грошових коштів, в яку вони перетворюються через певний проміжок часу з урахуванням певної ставки відсотку;
- в) процес поетапного збільшення суми вкладу шляхом приєднання до первісного вкладу суми відсотка;
- г) суму майбутніх грошових коштів, приведених з урахуванням певної ставки дисконту до теперішнього моменту;
- д) все дані вище визначення не дають точної уяви про поняття «теперішньої вартості грошових коштів».

6. Що представляє собою сума, яка нараховується від первісної суми вкладу в кінці одного періоду платежу:

- а) ставку дисконту;
- б) кредитну ставку;
- в) премію за ризик;
- г) простий відсоток;
- д) складний відсоток.

7. Яким чином визначається майбутня вартість вкладу (на основі механізму простого відсотку):

а) $PV = P \cdot \frac{1}{(1 + i \cdot n)}$;

б) $I = P \cdot i \cdot n$;

в) $FV = PV \cdot (1 + i \cdot n)$;

г) $FV = PV \cdot (1 + i)^n$;

д) вірної відповіді немає.

8. Сума дисконту при використанні механізму простого відсотку може бути визначена як:

а) співвідношення майбутньої вартості грошових коштів до теперішньої їх вартості;

б) як сума теперішньої вартості грошових коштів та майбутньої їх вартості;

в) як різниця між майбутньою та теперішньою вартістю грошових коштів;

г) як добуток вище означених величин;

д) всі запропоновані способи невірні.

9. До основних характеристик, за допомогою яких розрізняють ануїтети, відносять:

а) величину кожного окремого платежу;

б) валюту, в якій здійснюють платіж;

в) предмет платежу;

г) форму платежу.

10. Ануїтет — це:

а) грошовий потік;

б) чистий грошовий потік;

в) фінансова рента;

г) майбутня вартість грошових коштів.

11. Ануїтет пренумерандо — це:

а) коли платежі здійснюють готівкою;

б) авансовані платежі покупців;

в) коли платежі здійснюють на початку періоду;

г) коли платежі здійснюють наприкінці періоду.

12. Результати порівняння однакових ануїтетів, що здійснюються за різними схемами, приводять до висновку, що:

а) майбутня вартість ануїтету постнумерандо більша, ніж майбутня вартість ануїтету пренумерандо;

б) майбутня вартість ануїтету пренумерандо більша, ніж майбутня вартість ануїтету постнумерандо;

в) майбутня вартість ануїтету пренумерандо відповідає майбутній вартості ануїтету постнумерандо.

13. Ануїтет постнумерандо — це:

а) відстрочені в часі платежі;

б) платежі, які здійснюються у кінці інтервалів;

в) платежі, які здійснюються на початку інтервалів.

14. Приєднання нарахованих відсотків до суми початкового вкладення називається:

- а) дисконтуванням;
- б) капіталізацією відсотків;
- в) нарощуванням відсотків;
- г) правильна відповідь відсутня.

15. Ефективна річна відсоткова ставка дозволяє перейти від:

- а) суми теперішньої вартості грошових коштів до майбутньої вартості при одноразовому нарахуванні відсотків;
- б) суми майбутньої вартості грошових коштів до теперішньої вартості при одноразовому нарахуванні відсотків;
- в) суми теперішньої вартості грошових коштів до майбутньої вартості при нарахуванні відсотків m -разів на рік;
- г) суми майбутньої вартості грошових коштів до теперішньої вартості при нарахуванні відсотків m -разів на рік.

16. Основні причини, які впливають на вартість грошей у часі, – це:

- а) інфляція;
- б) політична ситуація;
- в) ризик;
- г) рівень доходів;
- д) ліквідність.

Тема 5: «Управління прибутком»

Питання для контролю

1. Зміст і завдання управління прибутком.
2. Управління прибутком від операційної діяльності.
3. Роль операційного аналізу в управлінні прибутком.
4. Прибуток і ризик.
5. Операційний леверидж: суть та визначення.
6. Фінансовий леверидж.
7. Операційно-фінансовий леверидж.
8. Сутність і завдання управління розподілом прибутку.
9. Дивідендна політика.

Теми рефератів для індивідуальної роботи

1. Управління собівартістю та її вплив на формування прибутку від операційної діяльності.
2. Управління прибутком від фінансових операцій.
3. Управління використанням чистого прибутку для виплати дивідендів.
4. Стратегії дивідендної політики та методи нарахування дивідендів.
5. Особливості дивідендної політики підприємства в умовах вітчизняної економіки.
6. Розробка цінової політики та її оптимізація.

7. Розрахунок граничної виручки і граничних витрат. Аналіз беззбитковості.

8. Політика максимізації прибутку підприємств. Операційний леверидж.

Тестові завдання

1. Рентабельність реалізованої продукції розраховується як відношення:

- а) прибутку від виробництва та реалізації продукції до повної собівартості реалізованої продукції;
- б) прибутку від реалізації продукції до виручки від реалізації продукції;
- в) чистого прибутку до обсягу реалізованої продукції;
- г) чистого прибутку до повної собівартості реалізованої продукції;
- д) прибутку від виробництва і реалізації продукції до загальних витрат на виробництво.

2. Розподіл витрат підприємства на постійні та змінні проводиться з метою:

- а) визначення виробничої та повної собівартості;
- б) планування прибутку і рентабельності;
- в) визначення мінімально необхідного обсягу реалізації для беззбиткової діяльності;
- г) визначення суми виручки, необхідної для простого відтворення.

3. Постійні витрати в складі виручки від реалізації – це витрати, величина яких не залежить від:

- а) натурального обсягу реалізованої продукції;
- б) заробітної плати управлінського персоналу;
- в) амортизаційної політики підприємства.

4. До змінних витрат відносяться:

- а) заробітна плата виробничого персоналу;
- б) амортизаційні відрахування;
- в) адміністративні та управлінські витрати;
- г) матеріальні витрати на сировину й матеріали;
- д) витрати по збуту продукції;
- е) відсотки за кредит.

5. При збільшенні обсягу продажів від реалізації постійні витрати:

- а) не змінюються;
- б) зменшуються;
- в) збільшуються.

6. При збільшенні виручки від реалізації частка постійних витрат у загальній сумі витрат на реалізовану продукцію:

- а) збільшується;
- б) зменшується;
- в) не змінюється;

7. При збільшенні натурального обсягу реалізації сума змінних витрат:

- а) збільшується;
- б) зменшується;
- в) не змінюється.

8. При збільшенні натурального обсягу реалізації та інших незмінних умовах частка змінних витрат у складі виручки від реалізації:

- а) збільшується;
- б) зменшується;
- в) не змінюється.

9. При зниженні цін на реалізовану продукцію та інших незмінних умовах частка змінних витрат у складі виручки від реалізації:

- а) збільшується;
- б) зменшується;
- в) не змінюється.

10. При підвищенні цін на реалізовану продукцію та інших незмінних умовах частка постійних витрат у складі виручки від реалізації:

- а) збільшується;
- б) зменшується;
- в) не змінюється.

11. При одночасному зниженні цін і натурального обсягу реалізації частка змінних витрат у складі виручки від реалізації:

- а) збільшується;
- б) зменшується;
- в) не змінюється.

12. Операційний (маржинальний) аналіз – це аналіз:

- а) виконання виробничої програми;
- б) беззбитковості;
- в) динаміки та структури витрат.

13. Поняття «поріг рентабельності» (критична точка, мертва точка) відображає:

а) чистий дохід підприємства у грошовій формі, необхідний для розширеного відтворення;

б) виручку від реалізації за якої підприємство не має ні збитків, ні прибутків;

в) мінімально необхідну суму виручки для відшкодування постійних витрат на виробництво і реалізацію продукції;

г) відношення величини отриманого прибутку до витрат на виробництво;

д) відношення прибутку від реалізації до виручки від реалізації (без податків).

14. У розрахунку точки беззбитковості беруть участь:

- а) загальні витрати і маса прибутку;
- б) постійні витрати, питомі змінні витрати, ціна продукції;
- в) прямі, непрямі витрати і обсяг реалізації.

15. Точка беззбитковості показує кількість виробів, коли:

- а) прибуток максимальний;
- б) прибуток мінімальний;
- в) прибуток = 0;
- г) витрати на виробництво максимальні;
- д) витрати на виробництво мінімальні.

16. Маржинальний прибуток – це:

- а) виручка за вирахуванням прямих витрат;
- б) виручка за вирахуванням змінних витрат;
- в) прибуток за вирахуванням податків;
- г) валовий прибуток до вирахування податків і відсотків.

17. Величина маржинального прибутку має практичне значення для оцінки:

- а) рентабельності реалізації;
- б) меж можливості маневрування цінами на продукцію;
- в) структури витрат.

18. Критичний обсяг реалізації за наявності збитків від реалізації _____ фактичної виручки від реалізації

- а) вище;
- б) нижче;
- в) дорівнює.

19. Підприємство раніше проходить точку беззбитковості (мертву точку, поріг рентабельності) при:

- а) зниженні цін;
- б) зростанні цін;
- в) зменшенні постійних витрат;
- г) збільшенні постійних витрат;
- д) зменшенні питомих (на одиницю продукції) змінних витрат;
- е) збільшенні питомих змінних витрат.

20. Показник критичного обсягу реалізації має практичне значення в умовах _____ попиту на продукцію підприємства

- а) підвищення;
- б) зниження;
- в) незмінності.

21. Підприємство збиткове. Виручка від реалізації менше змінних витрат. Для отримання прибутку від реалізації можна:

- а) підвищувати ціни;
- б) збільшувати натуральний обсяг реалізації.

22. Підприємства «Альфа» і «Бета» мають рівні змінні витрати і рівний прибуток від реалізації, але виручка від реалізації на підприємстві «Альфа» вище, ніж на підприємстві «Бета». Критичний обсяг реалізації буде більшим на підприємстві _____

- а) «Альфа»;
- б) «Бета».

23. Операційний леверидж оцінює:

- а) витрати на реалізовану продукцію;
- б) виручку від реалізації;
- в) ступінь рентабельності продажів;
- г) міру чутливості прибутку від обсягів продажів.

24. Операційний леверидж обчислюється у:

- а) відсотках;

- б) вартісному вираженні;
- в) вигляді коефіцієнта.

25. Фірма швидше втрачає прибутки при падінні продажів при більш
_____ операційному левериджу:

- а) високому;
- б) низькому.

26. Результат впливу операційного левериджу тим вище, чим вище:

- а) виручка від реалізації;
- б) прибуток від реалізації;
- в) змінні витрати;
- г) постійні витрати.

27. Високий рівень операційного левериджу забезпечує погіршення
фінансових результатів від реалізації при _____ виручки від реалізації

- а) зниженні;
- б) незмінності;
- в) зростанні.

28. При наявності збитків від реалізації зростання натурального обсягу
продажів без зміни цін _____ збиток

- а) збільшує;
- б) зменшує;
- в) не впливає на.

29. Частка змінних витрат у виручці від реалізації у базисному періоді на
підприємстві «Альфа» - 50%, на підприємстві «Бета» - 60%. У наступному
періоді на обох підприємствах передбачається зниження натурального обсягу
реалізації на 15% при збереженні базисних цін. Фінансові результати від
реалізації погіршаться:

- а) однаково;
- б) в більшій мірі на підприємстві «Альфа»;
- в) більшою мірою на підприємстві «Бетта».

30. Відчувають більший рівень операційного ризику фірми з:

- а) більшою часткою постійних витрат;
- б) паритетними долями постійних і змінних витрат;
- в) перевагою змінних витрат.

31. Запас фінансової міцності показує:

- а) ступінь перевищення рентабельності компанії над середньогалузевою;
- б) додатковий, понад точки беззбитковості, обсяг продажів;
- в) високу ступінь ліквідності та платоспроможності компанії.

32. Назвіть фактори, що не впливають на обсяг прибутку від операційної
діяльності підприємства:

- а) зниження собівартості товарної продукції;
- б) зміна обсягу нарахованих амортизаційних відрахувань;
- в) підвищення ставок акцизного податку;
- г) скорочення залишків нереалізованої продукції на кінець року;
- д) зниження ставки ПДВ на продукцію підприємства;
- е) збільшення фінансових витрат підприємства.

33. Позитивний ефект фінансового левериджу виникає, якщо:

- а) ціна власного капіталу більша, ніж залученого;
- б) плече фінансового важеля більше одиниці;
- в) ставка відсотка за кредит менша, ніж рентабельність власного капіталу;
- г) рентабельність сукупного капіталу більша, ніж ставка відсотка за кредит.

34. Фінансовий леверидж відображає взаємозв'язок між:

- а) прибутком і структурою капіталу;
- б) обсягом виробництва і структурою капіталу;
- в) структурою витрат і структурою капіталу.
- г) немає правильної відповіді.

35. Підприємство з високим рівнем виробничого (операційного) левериджу розглядається як:

- а) потужне з виробничого погляду;
- б) більш ризиковане з позиції виробничого ризику;
- в) менш ризиковане з позиції виробничого ризику;
- г) інвестиційно привабливе.

36. Ефект фінансового левериджу показує:

- а) на скільки відсотків збільшується рентабельність функціонуючого капіталу в результаті залучення позикових коштів в оборот підприємства;
- б) на скільки відсотків збільшується рентабельність власного капіталу в результаті залучення позикових коштів в оборот підприємства;
- в) на скільки відсотків зменшується рентабельність основного капіталу в результаті залучення позикових коштів в оборот підприємства.

Темаб: «Управління активами»

Питання для контролю

1. Склад і структура активів підприємства, оцінка активів.
2. Особливості управління необоротними активами підприємства.
3. Переваги та недоліки необоротних активів.
4. Особливості управління оборотними активами.
5. Переваги та недоліки оборотних активів.
6. Джерела формування оборотних активів підприємств та шляхи забезпечення їх оптимальної структури.
7. Зміст і завдання управління виробничими запасами.
8. Управління дебіторською заборгованістю.
9. Управління грошовими активами.

Теми рефератів для індивідуальної роботи

1. Тактика формування оборотних активів та стратегії їх фінансування.
2. Управління дебіторською заборгованістю і визначення оптимальної структури дебіторської заборгованості.
3. Сучасні форми рефінансування дебіторської заборгованості.
4. Кількісні моделі управління запасами. Модель Уілсона.

5. Управління грошовими коштами за допомогою моделей Баумоля і Міллера-Орра.

Тестові завдання

1. *Оборотні активи підприємства – це:*

- а) грошові кошти, авансовані в оборотні виробничі фонди і фонди обігу;
- б) грошові кошти, авансовані в основні засоби і товарні запаси;
- в) фінансові ресурси, що направляються на поточні витрати і розвиток.

2. *Оборотні виробничі фонди беруть...*

- а) одноразову участь у виробничому процесі, змінюючи при цьому свою натурально-речову форму;
- б) багаторазову участь у виробничому процесі, не змінюючи при цьому своєї натурально-речової форми
- в) одноразову участь у процесі обігу;
- г) одноразову участь у виробничому процесі, не змінюючи при цьому свою натурально-речову форму.

3. *Фонди обігу включають:*

- а) сукупність боргів і зобов'язань підприємства, що складаються з позикових і залучених коштів, включаючи кредиторську заборгованість;
- б) запаси сировини, напівфабрикатів, палива, тару, витрати майбутніх періодів;
- в) готову продукцію, запаси товарів, грошові кошти на рахунках підприємства, у касі та розрахунках.

4. *Основне призначення фондів обігу - забезпечення:*

- а) достатнього рівня позикових коштів;
- б) безперебійності виробництва;
- в) ресурсами процесу обігу.

5. *Оборотні кошти підприємства, беручи участь у процесі виробництва та реалізації продукції ...*

- а) здійснюють тільки частину кругообігу;
- б) здійснюють безперервний кругообіг;
- в) не здійснюють кругообігу.

6. *Вартість оборотних виробничих фондів _____ включається у вартість створеної продукції (послуги)?*

- а) частково;
- б) повністю;
- в) не.

7. *Оборотні активи підприємства належать до:*

- а) основних виробничих фондів;
- б) довгострокових зобов'язань;
- в) мобільних активів підприємства.

8. *Метою нормування оборотних активів є визначення:*

- а) максимального розміру кредиторської заборгованості;
- б) оптимального обсягу виробництва продукції;
- в) мінімального розміру оборотних коштів.

9. Надлишок власних оборотних коштів може служити джерелом ___?

- а) скорочення фондів обігу;
- б) фінансування приросту оборотних активів;
- в) збільшення вартості основних засобів.

10. Прискорення оборотності дебіторської заборгованості _____ фінансового(ий) стан(у) підприємства?

- а) є чинником поліпшення;
- б) є чинником погіршення;
- в) не впливає на.

11. До власних і прирівняних оборотних коштів можна віднести такі джерела:

- а) сума сталих пасивів;
- б) сума статутного капіталу;
- в) кредиторська прострочена заборгованість;
- г) сума статутного капіталу, що зменшена на суму залишкової вартості основних засобів і збільшена на суму нерозподіленого прибутку.

12. Прискорення обертання оборотних коштів веде до наступних наслідків:

- а) збільшення обсягів позичкового і залученого капіталу;
- б) відносного їх вивільнення з обороту;
- в) абсолютного їх вивільнення з обороту;
- г) зростання іммобілізації оборотних коштів.

13. Прискорення оборотності оборотних коштів на стадії обігу забезпечується на основі:

- а) раціонального використання матеріальних ресурсів;
- б) впровадження прогресивної техніки і технології;
- в) раціональної організації збуту продукції;
- г) прискорення документообігу;
- д) скорочення тривалості виробничого циклу;
- е) вдосконалення рекламної діяльності;
- ж) дотримання платіжної дисципліни.

14. Причиною нестачі власних оборотних коштів на підприємстві є:

- а) значна дебіторська заборгованість покупців;
- б) підвищення цін у результаті інфляції;
- в) неповний внесок платежів до бюджету;
- г) перевиконання плану прибутку;
- д) нецільове використання власних оборотних коштів.

15. Відносно вивільнення оборотних коштів — це:

- а) незначне зростання суми оборотних коштів за збільшення обсягів виробництва;
- б) прискорення оборотності оборотних коштів за зменшення обсягів виробництва;
- в) збільшення обсягів виробництва в плановому році за сталої суми оборотних коштів;
- г) скорочення потреби в оборотних коштах за збільшення обсягів

виробництва;

д) усі відповіді правильні.

16. До оборотних коштів з найменшим ризиком вкладення відносять:

- а) гроші в касі;
- б) незавершене виробництво;
- в) готову продукцію;
- г) гроші на поточних рахунках в банках;
- д) дебіторську заборгованість.

Тема7: «Вартість і оптимізація структури капіталу»

Питання для контролю

1. Поняття капіталу та його класифікація.
2. Основні переваги та недоліки власного і позикового капіталу.
3. Визначення потреби в капіталі.
4. Фактори, що впливають на обсяг капіталу.
5. Управління формуванням власного капіталу.
6. Функції власного капіталу.
7. Складові позикового капіталу.
8. Управління позиковим капіталом.
9. Визначення вартості власного капіталу.
10. Розрахунок середньозваженої вартості капіталу.
11. Ефект фінансового левериджу.
12. Структура капіталу.
13. Фактори, що впливають на структуру капіталу.
14. Принципи управління структурою капіталу.
15. Критерії оптимізації структури капіталу.

Теми рефератів для індивідуальної роботи

1. Вартість капіталу як міра прибутковості.
2. Управління кредиторською заборгованістю.
3. Вартість акціонерного капіталу.
4. Оцінка позик.
5. Оцінка загальної вартості капіталу.
6. Інфляція та ринкова вартість капіталу.
7. Політика підприємства щодо структури капіталу.
8. Теорії структури капіталу.
9. Принципи раціонального управління фінансовою структурою капіталу.
10. Вплив структури капіталу на ринкову вартість підприємства.
11. Взаємодія фінансового і операційного левериджу.

Тестові завдання

1. До показників, що характеризують структуру капіталу, відносять:

- а) величину функціонуючого капіталу;

- б) коефіцієнт фінансової автономії;
- в) коефіцієнт покриття;
- г) маневреність функціонуючого капіталу.

2. У формулі розрахунку якого з показників фінансової стійкості в чисельнику відображається чистий робочий капітал?

- а) маневреність функціонуючого капіталу;
- б) частка власних оборотних коштів у покритті запасів;
- в) коефіцієнт загального покриття;
- г) коефіцієнт швидкої ліквідності.

3. Вартість капіталу – це:

- а) сума погашення довгострокової заборгованості;
- б) середньозважена вартість різних елементів, що входять до загальної вартості фінансування бізнесу;
- в) витрати на залучення окремих складових власного капіталу;
- г) витрати на залучення короткострокового кредиту.

4. Оптимізація портфеля боргових зобов'язань проводиться на основі:

- а) диверсифікації кредиторів;
- б) розрахунку сили дії фінансового левериджу;
- в) використання деривативів;
- г) максимізації рівня показника дюрації;
- д) мінімізації платежів за користування позичками і капіталом.

5. Якщо величина резервного капіталу протягом кількох періодів зменшується, це свідчить про:

- а) підприємство значно розширило масштаби своєї діяльності;
- б) величина прибутку недостатня для фінансування діяльності підприємства;
- в) підприємство активно здійснює інвестиційну діяльність.

6. До власних джерел фінансування діяльності відносять:

- а) дебіторську заборгованість;
- б) кредиторську заборгованість;
- в) додатковий капітал;
- г) прибуток.

7. До накопиченого капіталу належить:

- а) статутний капітал;
- б) основний капітал;
- в) оборотний капітал;
- г) резервний капітал.

8. Для того, щоб зменшити середньозважену вартість капіталу фірми, необхідно застосувати такі прийоми, як:

- а) збільшення виплати дивідендів;
- б) зменшення виплати дивідендів;
- в) збільшення кредиторської заборгованості;
- г) збільшення залучення довгострокових банківських кредитів.

9. Із факторів моделі коефіцієнта стійкого економічного зростання фінансову діяльність відбивають такі:

- а) рентабельність авансованого капіталу;
- б) дивідендна політика підприємства;
- в) маневреність власного капіталу;
- г) фінансова залежність.

10. На зміну складу і загальної величини власних оборотних коштів впливають такі господарські операції:

- а) реалізація продукції та отримання фінансового результату;
- б) придбання матеріалів та сировини в кредит;
- в) випуск готової продукції;
- г) залучення довгострокових кредитів.

11. Із факторів моделі коефіцієнта стійкого економічного зростання виробничу діяльність підприємства характеризують такі:

- а) ресурсовіддача;
- б) продуктивність праці;
- в) матеріаломісткість продукції;
- г) фондівіддача.

12. Фактор A/BK (сума активів / власний капітал) моделі коефіцієнта стійкого зростання характеризує:

- а) рентабельність власного капіталу;
- б) фінансову залежність підприємства;
- в) оборотність власного капіталу.

13. Коефіцієнт стійкого економічного зростання вказує:

- а) якими в середньому темпами збільшується майно підприємства за рахунок залучення додаткового капіталу;
- б) якими в середньому темпами збільшуються необоротні активи підприємства за рахунок власного капіталу;
- в) якими в середньому темпами збільшується власний капітал за рахунок фінансово-господарської діяльності.

14. При визначенні середньозваженої вартості капіталу ціни банківського кредиту відповідає:

- а) ставка відсотка за кредит;
- б) рентабельність залученого капіталу;
- в) дохідність залученого капіталу;
- г) ставка відсотка за кредит з урахуванням податку на прибуток.

15. Потреби у чистому оборотному капіталі можуть бути покриті за рахунок:

- а) середньострокового кредиту;
- б) короткострокового кредиту;
- в) збільшення акціонерного капіталу;
- г) кредиторської заборгованості.

16. З наявних джерел фінансування не мають ціни:

- а) власний капітал;
- б) банківський кредит;
- в) акціонерний капітал;
- г) кредиторська заборгованість.

17. Знайдіть термін-синонім до словосполучення «ціна капіталу»:

- а) рентабельність капіталу;
- б) прибутковість капіталу;
- в) дохідність капіталу;
- г) вартість капіталу.

Тема 8: «Управління інвестиціями»

Питання для контролю

1. Ознаки класифікації інвестицій.
2. Зміст і завдання управління інвестиціями підприємства.
3. Схема інвестиційної діяльності підприємства.
4. Структура джерел інвестиційних ресурсів підприємства.
5. Основні методи фінансування інвестицій.
6. Формування інвестиційної політики.
7. Стадії життєвого циклу інвестиційного проекту.
8. Критерії ефективності реальних інвестицій.
9. Класифікація фінансових інвестицій.
10. Класифікація типів інвестиційного портфеля.
11. Фактори, що слід враховувати при формуванні портфелю цінних паперів.
12. Диверсифікація інвестиційного портфеля.

Теми рефератів для індивідуальної роботи

1. Якісні і кількісні фактори інвестиційної привабливості підприємства.
2. Джерела фінансування інвестицій в умовах вітчизняної економіки.
3. Визначення оптимальної структури джерел фінансування капіталовкладень.
4. Концепції фінансового менеджменту, на яких базується інвестиційна політика підприємства в ринковому середовищі.
5. Особливості прогнозування інвестиційної політики на різних рівнях.
6. Вплив і урахування ризику в оцінці інвестиційних проектів.
7. Складання бізнес-плану інвестиційного проекту.
8. Оцінка вартості капіталу інвестиційного проекту.
9. Основні критерії ефективності інвестиційного проекту та методи їх оцінки.
10. Стратегії управління портфелем цінних паперів залежно від циклічних змін ринкової кон'юнктури.
11. Венчурний капітал: зарубіжний та вітчизняний досвід.

Тестові завдання

1. До якого виду цінних паперів виносяться облигації?
 - а) пайові цінні папери;
 - б) приватизаційні папери;
 - в) боргові цінні папери.

2. На яку суму випускаються привілейовані акції?

- а) на суму до 10% статутного капіталу акціонерного товариства;
- б) на суму до 20% статутного капіталу акціонерного товариства;
- в) на суму до 25% статутного капіталу акціонерного товариства.

3. Цінний папір без установленого терміну обігу, що засвідчує пайову участь у статутному капіталі акціонерного товариства, підтверджує членство

в акціонерному товаристві та право на участь в управлінні ним, дає право його власникові на одержання частини прибутку у вигляді дивіденду, а також на участь у розподілі майна при ліквідації акціонерного товариства, має назву?

- а) облігація;
- б) приватизаційний сертифікат;
- в) акція;

4. Чи може акціонерне товариство випускати акції для покриття збитків, пов'язаних з його господарською діяльністю?

- а) так;
- б) ні;
- в) може, якщо розмір збитків не перевищує 2% статутного фонду.

5. Цінний папір, що засвідчує кількість і вид приналежних власнику іменних облігацій - це:

- а) облігації на пред'явника
- б) облігації підприємств;
- в) сертифікат облігацій.

6. Товариство має право збільшити розміри статутного капіталу шляхом:

- а) емісії додаткової кількості акцій;
- б) банківських кредитів та інших позик;
- в) обміну акцій на облігації.

7. Чи користуються власники облігацій правами власників корпорацій?

- а) так;
- б) ні;
- в) частково, у випадках передбачених статутом.

8. Акціонерне товариство має право здійснити дроблення всіх розміщених ним акцій, внаслідок чого одна акція конвертується у:

- а) дві акції того самого типу і класу;
- б) дві або більше акцій того самого типу і класу;
- в) дві або більше акцій різного типу і класу.

9. Емісійний цінний папір, що засвідчує внесення його власником грошових коштів і підтверджує зобов'язання відшкодувати йому номінальну вартість цього цінного паперу в передбачений в ньому строк з виплатою фіксованого відсотка - це:

- а) акція;
- б) ощадний сертифікат;
- в) облігація;
- г) коносамент.

10. *Боргові зобов'язання, що забезпечені майном корпорації (емітента) являють собою:*

- а) іпотечні облігації;
- б) облігації під заставу фондкових паперів;
- в) облігації під заставу обладнання;
- г) незабезпечені облігації.

11. *Що повинні містити облігації, запропоновані для відкритого продажу з наступним вільним обігом?*

- а) іпотечний лист;
- б) купонний лист;
- в) ощадний лист;
- г) компенсаційний лист.

12. *Емісія акцій може здійснюватись у зв'язку з:*

- а) формуванням статутного капіталу емітента;
- б) інфляційними процесами у сфері цінних паперів;
- в) акумулюванням акцій попередніх емісій;
- г) багатством товариства.

13. *Чи є акція товаром?*

- а) так;
- б) ні.

14. *Яка акція дає її власнику право на участь у керуванні?*

- а) акція трудового колективу;
- б) акція акціонерного товариства;
- в) акція підприємства;
- г) привілейована акція.

15. *Які акції гарантують виплату дивідендів у заздалегідь зазначеному розмірі, незалежно від суми отриманого прибутку?*

- а) іменні акції;
- б) акції звичайні;
- в) привілейовані акції;
- г) акції трудових колективів.

16. *Яке з наведених визначень вірно?*

- а) прості акції - свідчать про надання займу.
- б) привілейовані - за ними встановлений фіксований процент.
- в) облігації - дають право голосу на зборах акціонерів

17. *Закінчить відповідь. Курс акції залежить від річного дивіденду, який вона приносить, відносин між попитом і пропозицією і:*

- а) рівня позичкового проценту;
- б) її номінальної вартості;
- в) рівня позичкового проценту.

18. *Цінними паперами з фіксованим платежем є:*

- а) облігації;
- б) звичайні акції;
- в) привілейовані акції;
- г) опціони;
- д) варіанти а і в;

е) варіанти б і г.

19. Внутрішня норма рентабельності означає _____ проекту.

- а) збитковість;
- б) рентабельність;
- в) беззбитковість.

20. Твердження «Внутрішня норма рентабельності повинна бути не нижче ставки відсотків за кредит»...

- а) вірно в будь-якому випадку;
- б) невірно;
- в) вірно за умови використання для інвестицій кредитних ресурсів.

21. Інвестиції доцільно здійснювати, якщо:

- а) їх чиста приведена вартість позитивна;
- б) внутрішня норма прибутковості менша середньозваженої вартості капіталу, залученого для фінансування інвестицій;
- в) їх чиста приведена вартість дорівнює нулю.

22. При порівнянні альтернативних одномасштабних інвестиційних проектів слід використовувати критерій:

- а) чистий дисконтований дохід (NPV);
- б) бухгалтерська норма прибутку;
- в) термін окупності;
- г) індекс прибутковості (PI);
- д) внутрішню норму прибутковості.

23. Дохід від вкладень коштів при нарахуванні його методом простого відсотка?

- а) вище, ніж при застосуванні складного відсотка;
- б) нижче;
- в) однаковий.

24. Ануїтет – це:

- а) вкладення в цінні папери;
- б) одноразовий внесок в банк;
- в) серія рівновеликих платежів протягом певної кількості періодів.

25. Поточна вартість майбутнього капіталу розраховується методом:

- а) дисконтування;
- б) нарощування.

26. Майбутня вартість поточного капіталу розраховується методом:

- а) дисконтування;
- б) нарощування.

27. Чистий дисконтований дохід від проекту – це:

- а) різниця між проектним доходом і проектними витратами;
- б) різниця між дисконтованим доходом і дисконтованими витратами;
- в) дисконтований потік грошових коштів.

28. Внутрішня норма рентабельності проекту – це ставка дисконту, що забезпечує:

- а) максимальний чистий приведений дохід;
- б) рівність наведених доходів і приведених витрат;

в) мінімальний чистий приведений збиток.

29. Одна з позитивних характеристик проекту:

а) висока внутрішня норма рентабельності;

б) низька внутрішня норма рентабельності.

30. Назвіть основні методи оцінки ефективності реальних інвестиційних проектів:

а) коефіцієнт ділової активності; коефіцієнт заборгованості; коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами;

б) чистий приведений дохід; внутрішня ставка дохідності; індекс рентабельності;

в) коефіцієнт співвідношення ціни продукції та її собівартості; коефіцієнт ліквідності; коефіцієнт фінансової залежності.

Тема 9: «Управління фінансовими ризиками»

Питання для контролю

1. Визначення ризику та дохідності.
2. Класифікація фінансових ризиків.
3. Сутність ризик-менеджменту.
4. Об'єкти та суб'єкти ризик-менеджменту.
5. Критерії оптимальності ризикових рішень
6. Механізм нейтралізації фінансових ризиків.
7. Умови прийняття та уникнення фінансових ризиків.
8. Фактори ризику.
9. Загальноекономічні фактори ризику.
10. Ринкові фактори ризику.
11. Внутрішні ризики підприємства.
12. Зони фінансового ризику.
13. Економіко-статистичні методи оцінки ризику.
14. Експертні методи оцінки ризику.
15. Аналогові методи оцінки ризику.

Теми рефератів для індивідуальної роботи

1. Політика управління фінансовими ризиками.
2. Стратегія та тактика ризик-менеджменту.
3. Комплексна система управління фінансовими ризиками підприємства.
4. Використання теорії ігор для вибору оптимальної стратегії ризик-менеджменту.
5. Диверсифікація фінансових ризиків.
6. Хеджування фінансових ризиків.
7. Хеджування ризику за допомогою ф'ючерсних контрактів.
8. Використання розподілу імовірності дохідності для виміру ризику цінного паперу.
9. Ризик та дохідність при управлінні інвестиційними портфелями.
10. Цінова модель ринку капіталу (CAPM).

11. Особливості прогнозування ризиків.
12. Премія за ризик і порядок її визначення.

Тестові завдання

1. Який вид фінансового ризику генерується зниженням рівня ліквідності оборотних активів?

- а) ризик втрати платоспроможності;
- б) ризик зниження фінансової стійкості;
- в) інфляційний ризик;
- г) валютний ризик;
- д) кредитний ризик.

2. Який вид фінансового ризику генерується недосконалістю структури капіталу підприємства?

- а) ризик втрати платоспроможності;
- б) ризик зниження фінансової стійкості;
- в) інвестиційний ризик;
- г) депозитний ризик;
- д) кредитний ризик;
- е) податковий ризик.

3. Якщо розмір фінансових втрат складає всю суму власного капіталу, то здійснення підприємством такої господарської операції відбувається в зоні:

- а) допустимого ризику;
- б) катастрофічного ризику;
- в) критичного ризику;
- г) безризиковій зоні.

4. Який з методів внутрішньої нейтралізації фінансових ризиків передбачає формування резервного капіталу на підприємстві?

- а) розподіл ризику;
- б) диверсифікація;
- в) лімітування концентрації ризику;
- г) хеджування;
- д) самострахування.

5. Спосіб зниження ризиків, який полягає в розподілі ризиків – це:

- а) формування резервів;
- б) хеджування;
- в) страхування ризиків;
- г) диверсифікація.

6. Сукупний ризик за теорією Г. Марковіци поділяється на:

- а) податковий;
- б) інфляційний;
- в) фінансовий;
- г) операційний;
- д) системний;
- е) несистемний.

Тема 10: «Аналіз фінансових звітів»

Питання для контролю

1. Система показників для оцінки фінансового стану підприємства.
2. Значення і особливості аналізу економічного потенціалу підприємства.
3. Система критеріїв для оцінки можливого банкрутства підприємства.
4. Методи оцінки ліквідності і платоспроможності підприємства.
5. Основні підходи до оцінки фінансової стійкості підприємства.
6. Показники ділової активності і їх значенню для оцінки фінансового стану.
7. Методи комплексної оцінки фінансового стану підприємства.
8. Цілі комплексного аналізу фінансового стану для трьох основних груп користувачів: менеджерів фірми, власників капіталу, кредиторів.

Теми рефератів для індивідуальної роботи

1. Критерії визначення інформації у фінансовій звітності.
2. Шляхи отримання майбутніх економічних вигод.
3. Ключові показники аналізу фінансового стану.
4. Методи узагальнюючої оцінки фінансового стану підприємства.
5. Методи рейтингової оцінки фінансового стану підприємства.
6. Оцінка фінансового стану підприємства порівняно з іншими підприємствами.
7. Порівняльний аналіз фінансових звітів вітчизняних підприємств та фінансових звітів, що використовуються у світовій практиці.
8. Особливості аналізу фінансових звітів для підприємств малого бізнесу.

Тестові завдання

1. Які показники належать до групи показників ліквідності та платоспроможності?
 - а) маневреність власних оборотних коштів;
 - б) коефіцієнт концентрації залученого капіталу;
 - в) частка виробничих запасів у активах;
 - г) заборгованість кредиторам;
 - д) коефіцієнт покриття.
2. Більш повільна оборотність дебіторської заборгованості покупців у порівнянні з кредиторською заборгованістю постачальникам при зменшенні виручки від реалізації у плановому періоді призводить до:
 - а) недостачі у джерелах фінансування приросту оборотних активів;
 - б) зниження платоспроможності;
 - в) зниження прибутку.
3. Фінансовий стан підприємства залежить від:
 - д) фінансової політики підприємства;
 - е) результатів виробничої, комерційної та фінансово-господарської

діяльності підприємства;

ж) ефективності використання фінансових ресурсів;

з) реалізації продукції.

4. *Фінансовий стан підприємства – це:*

а) комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин;

б) вкладення тимчасово вільних коштів у цінні папери, статутні капітали інших підприємств;

в) використання різних прийомів і методів для фінансового забезпечення функціонування підприємства;

г) нема вірної відповіді.

5. *Основними завданнями аналізу фінансового стану є:*

д) дослідження рентабельності та фінансової стійкості підприємства;

е) визначення ефективності використання фінансових ресурсів;

ж) аналіз бухгалтерської звітності;

з) 1 і 2 відповіді вірні.

6. *Основним змістом внутрішнього фінансового аналізу є:*

д) аналіз майна підприємства;

е) оцінка ділової активності підприємства;

ж) аналіз кредитоспроможності підприємства;

з) всі відповіді вірні.

7. *Предметом фінансового аналізу підприємства є:*

д) фінансові ресурси підприємства, їх формування та використання;

е) майно та капітал підприємства;

ж) основні та оборотні кошти підприємства;

з) фінанси підприємства.

8. *Методи фінансового аналізу – це:*

а) комплекс науково-методичних інструментів та принципів дослідження фінансового стану підприємства;

б) статистичні методи;

в) математичні методи;

г) формалізовані методи.

9. *До головних показників, які характеризують структуру капіталу та фінансову незалежність підприємства відносять:*

а) коефіцієнт автономії;

б) коефіцієнт покриття;

в) показник абсолютної ліквідності;

г) показник фінансового левериджу.

10. *Фінансова стійкість – це:*

а) характеристика стану фінансової діяльності підприємства, відповідно до якого потреба в збільшенні обсягу активів останнього балансується можливостями підприємства щодо формування його фінансових ресурсів;

б) спроможність підприємства забезпечити фінансову діяльність за рахунок власних коштів, не допускаючи невиправданої кредиторської заборгованості;

в) здатність підприємства швидко продати активи й одержати гроші для оплати власних зобов'язань.

11. Коефіцієнт абсолютної ліквідності визначається:

- а) оборотних активів до поточних зобов'язань;
- б) співвідношенням грошових коштів до поточних зобов'язань;
- в) множенням оборотних активів на поточні зобов'язання;
- г) співвідношенням оборотних активів за вирахуванням запасів до поточних зобов'язань.

12. Коефіцієнт фінансової залежності визначається:

- а) співвідношенням власного капіталу до поточних зобов'язань;
- б) співвідношенням власного капіталу до всієї суми капіталу;
- в) оборотних активів до власного капіталу;
- г) співвідношенням власного капіталу до оборотних активів.

13. Чистий робочий капітал підприємства визначається як:

- а) різниця між оборотними активами та поточними зобов'язаннями;
- б) різниця між сукупним капіталом та необоротними активами;
- в) різниця між сукупним капіталом та власним капіталом;
- г) різниця між власним капіталом та необоротними активами.

14. Коефіцієнт покриття належить до групи показників:

- а) ділової активності;
- б) ліквідності й платоспроможності;
- г) фінансової стійкості та стабільності;
- г) фінансової незалежності та структури капіталу;
- д) ринкової активності.

15. Показники ліквідності й платоспроможності:

- а) характеризують структуру капіталу підприємства та його залежність від зовнішніх інвесторів і кредиторів;
- б) дозволяють оцінити, наскільки ефективно підприємство використовує свої кошти;
- в) характеризують положення підприємства на ринку цінних паперів;
- г) відображають можливість підприємства своєчасно розрахуватись за своїми борговими зобов'язаннями;
- д) дозволяють оцінити прибутковість діяльності підприємства.

16. Ліквідність активу характеризує:

- а) кількість оборотів активів підприємства за період;
- б) грошову віддачу 1 грн., вкладеної в активи підприємства;
- в) здатність активу швидко трансформуватись у грошові кошти;
- г) правильна відповідь відсутня.

17. Звіт, який відображає надходження і видатки грошових коштів у результаті діяльності підприємства у звітному періоді має назву:

- а) звіт про фінансові результати;
- б) звіт про рух грошових коштів;
- в) виписки з банку.

Тема 11: «Внутрішньофірмове фінансове планування та прогнозування»

Питання для контролю

1. Цілі та завдання внутрішньофірмового фінансового прогнозування та планування.
2. Складові фінансового планування.
3. Внутрішні та зовнішні джерела інформації, що лежать в основі розробки фінансових планів і прогнозів.
4. Система методів внутрішньофірмового фінансового прогнозування та планування.
5. Види фінансових планів.
6. Бюджетування та його сутність.
7. Види бюджетів.
8. Зміст основних принципів бюджетування.
9. Організаційний процес складання бюджетів (кошторисів).
10. Розробка бюджетів структурних підрозділів підприємства.
11. Фактори якості розробки бюджету.

Теми рефератів для індивідуальної роботи

1. Особливості внутрішньофірмового фінансового прогнозування та планування на сучасному етапі розвитку економіки.
2. Взаємозв'язок фінансового планування зі стратегією розвитку підприємства.
3. Специфіка внутрішньофірмового фінансового прогнозування та планування для малого бізнесу.
4. Оперативне фінансове планування як основа внутрішньофірмового фінансового контролю.
5. Бюджетування як вид фінансового планування вітчизняних підприємств.
6. Сфера застосування бюджетування.
7. Система бюджетів підприємства.
8. Економіко-статистичні методи фінансового планування та прогнозування.

Тестові завдання

1. *Виберіть вірне твердження «Фінансове планування - це»:*
 - а) процес визначення обсягу фінансових ресурсів за джерелами формування і напрямками їх цільового використання;
 - б) документ, який показує доходи і витрати грошових коштів підприємства в плановому періоді;
 - в) готова продукція на складі та відвантажена;
 - г) кошти на рахунках у банках і в розрахунках, дебіторська заборгованість.
2. *Перспективний фінансовий план – це:*
 - а) прогнозні фінансові показники, розроблені на підставі перспективних цілей розвитку підприємства;

б) здатність юридичної чи фізичної особи своєчасно й повністю виконати свої платіжні зобов'язання;

в) розробка фінансової стратегії підприємства та прогнозування його фінансової діяльності;

г) розрахунковий документ, який містить доручення власника банківського рахунку переказати відповідну суму на рахунок отримувача коштів.

3. Основними завданнями фінансового планування на підприємстві є:

а) забезпечення виробничої та інвестиційної діяльності необхідними фінансовими ресурсами;

б) установлення раціональних фінансових відносин із суб'єктами господарювання, банками, страховими компаніями;

в) здійснення контролю за утворенням та використанням платіжних засобів;

г) всі відповіді вірні.

4. Фінансове планування дає змогу розв'язати такі конкретні питання:

а) які грошові кошти може мати підприємство в своєму розпорядженні;

б) які джерела їх надходження;

в) яку продукцію виготовляти;

г) 1 і 2 відповіді вірні.

5. Оперативний фінансовий план – це:

а) план поточних грошових надходжень та грошових витрат, складені на короткий проміжок часу;

б) Прогнозні фінансові показники, розроблені на підставі перспективних цілей розвитку підприємства;

в) матеріальні цінності, що використовуються підприємством понад один календарний рік із дня введення їх в експлуатацію;

г) нема вірної відповіді.

6. Балансовий метод – це:

а) економіко-математичне моделювання;

б) розрахунково-аналітичний метод;

в) метод балансування підсумкових показників;

г) нема вірної відповіді.

7. Фінансова стратегія підприємства забезпечує:

а) формування та ефективне використання фінансових ресурсів;

б) виявлення найефективніших напрямків інвестування та зосередження фінансових ресурсів на цих напрямках;

в) відповідність фінансових дій економічному стану та матеріальним можливостям підприємства;

г) всі відповіді вірні.

8. Завданням фінансової стратегії є:

а) визначення способів проведення успішної фінансової стратегії та використання фінансових можливостей;

б) фінансове забезпечення операційної та інвестиційної діяльності на перспективу;

в) розробка способів виходу із кризового стану та методів управління за умов кризового стану підприємства;

г) всі відповіді вірні.

9. *Бізнес-план має:*

а) розкривати принципи та методи керівництва підприємства;

б) показати перспективи розвитку підприємства інвесторам та кредиторам;

в) не мати жодних характеристик майбутнього підприємства;

г) 1 і 2 відповіді вірні.

10. *Платіжний календар дає можливість фінансовим службам підприємства забезпечити:*

а) оперативне фінансування;

б) інвестиційне фінансування;

в) кредитами;

г) нема правильної відповіді.

11. *Відправною точкою під час бюджетування є...*

а) бюджет реалізації;

б) бюджет виробництва;

в) бюджет ресурсів за умови їх обмеженості;

г) бюджет прибутків і збитків;

д) правильної відповіді немає.

12. *Фінансові бюджети відображають:*

а) результати поточної діяльності, і насамперед показники доходу та здійснених поточних витрат;

б) вплив прийнятих рішень у виробничій, комерційній, інвестиційній діяльності підприємства на його фінансові ресурси;

в) обсяг запланованих інвестиційних витрат за проектами, що приймаються;

г) фінансовий стан підприємства на певну дату;

д) правильної відповіді немає.

13. *Фінансовий план підприємства складається для:*

а) розробки фінансової стратегії підприємства;

б) прогнозування чисельності працюючих на перспективу;

в) узгодження доходів із витратами у плановому періоді;

г) визначення прогнозної суми податків, що мають бути сплачені в плановому році;

д) удосконалення галузевої структури виробництва.

14. *У фінансовому плані підприємства повинні бути відображені:*

а) прогнозні дані щодо можливості використання нових технологій в плановому році;

б) прогнозні дані щодо обсягів реалізації продукції;

в) баланс грошових надходжень і витрат;

г) таблиця доходів і витрат;

д) баланс активів і пасивів;

е) визначення точки беззбитковості;

ж) граничні витрати на виготовлення продукції.

15. Найважливішим елементом фінансового плану підприємства є:

- а) прогноз впровадження інновацій на плановий період;
- б) баланс грошових надходжень і витрат;
- в) баланс активів і пасивів;
- г) план оптимізації витрат;
- д) таблиця доходів і витрат.

Тема 12: «Антикризове фінансове управління підприємством»

Питання для контролю

1. Мета та інструментарій антикризового фінансового управління.
2. Етапи формування і реалізації політики антикризового фінансового управління.
3. Принципи діагностики банкрутства вітчизняних підприємств.
4. Визначення ознак кризового становища на підставі аналізу фінансових коефіцієнтів.
5. Моделі прогнозування банкрутства підприємства.

Теми рефератів для індивідуальної роботи

1. Завдання антикризової політики на мікрорівні.
2. Система фінансових коефіцієнтів для раннього запобігання кризових явищ, що використовується у світовій практиці.
3. Правове та організаційне забезпечення санаційних і ліквідаційних процедур.
4. Система попереднього реагування на загрозу банкрутства і комплекс упереджувальних заходів.
5. Форми та джерела фінансової санації.
6. Менеджмент санації підприємства, його функції та завдання.
7. Реструктуризація в системі антикризового фінансового управління підприємством.

Тестові завдання

1. *Фінансова криза – це:*

- а) розбалансована діяльність та обмежена можливість керівництва впливати на фінансові відносини;
- б) неспроможність здійснення фінансового забезпечення поточної виробничої діяльності;
- в) неможливість задоволення вимог кредиторів та виконання зобов'язань перед бюджетом.

2. *Банкрутство підприємства - це:*

- а) визнана господарським судом нездатність підприємства забезпечити прибуткову роботу;
- б) визнана господарським судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність за допомогою процедур санації та мирової угоди і погасити

встановлені у порядку, визначеному законодавством, грошові вимоги кредиторів не інакше як через застосування ліквідаційної процедури;

в) визнана кредиторами нездатність підприємства розрахуватися зі своїми боргами;

г) визнана вищим керівництвом підприємства неспроможність вести виробничо-господарську діяльність;

д) визнана ліквідаційною комісією черговість сплати боргів.

3. Розрізняють наступні види криз на підприємстві:

а) стратегічна криза, криза прибутковості, криза ліквідності;

б) зовнішня, внутрішня криза;

в) рентабельності, фінансової стійкості, прибутковості;

г) криза менеджменту, криза прибутковості, криза ліквідності.

4. Що не відноситься до наслідків банкрутства:

а) отримання збитків акціонерами, кредиторами, виробничими партнерами, споживачами;

б) зростання безробіття;

в) макроекономічна нестабільність;

г) скорочення заборгованості;

д) зниження податкових надходжень до державного бюджету.

5. Вплив зовнішніх факторів, який викликає появу фінансової кризи має:

а) стратегічний характер;

б) оперативний характер;

в) тактичний характер;

г) всі відповіді вірні.

6. Назвіть зовнішні фактори фінансової кризи:

а) значний рівень інфляції;

б) сезонні коливання;

в) зменшення купівельної спроможності населення;

г) криза окремої галузі;

д) недоліки у виробничій сфері;

е) дефіцити у фінансуванні;

є) нестабільний стан світової фінансової системи;

ж) всі відповіді вірні.

7. До головних внутрішніх факторів фінансової кризи відносять:

а) низька якість менеджменту;

б) недоліки у виробничій сфері;

в) недостатність інновацій;

г) прорахунки в інвестиційній політиці;

д) дефіцити у фінансуванні;

е) посилення монополізму на ринку;

є) всі відповіді вірні.

8. Неспроможність здійснювати фінансове забезпечення поточної виробничої діяльності – це:

а) банкрутство;

б) кризовий стан;

- в) неплатоспроможність;
- г) збитковість;
- д) немає правильної відповіді.

9. Про який вид кризи йде мова: «На підприємстві зруйновано виробничий потенціал та бракує довгострокових факторів успіху».

- а) криза прибутковості;
- б) криза ліквідності;
- в) стратегічна криза;
- г) криза менеджменту;
- д) фінансова криза.

10. Метою санації підприємства є:

- а) розрахунок з кредиторами та закриття справи про банкрутство;
- б) ліквідація чи попередження загрози банкрутства, забезпечення найбільш ефективного використання потенціалу з метою адаптації підприємств до нових умов господарювання та створення передумов для відновлення конкурентоспроможності у довгостроковій перспективі;
- в) збереження зовнішніх умов для успішної діяльності підприємства;
- г) формування фінансових ресурсів для здійснення інноваційної діяльності.

11. Знайдіть вірне твердження «Санація підприємств – це »:

- а) надання підприємству зовнішньої фінансової допомоги;
- б) те саме, що і реструктуризація;
- в) система заходів фінансового характеру;
- г) задоволення вимог кредиторів та виконання зобов'язань перед бюджетом;
- д) сукупність усіх заходів, які здатні забезпечити фінансове оздоровлення підприємства.

12. Фінансова санація включає:

- а) реструктуризацію заборгованості;
- б) реалізацію соціального плану;
- в) призначення тимчасової адміністрації;
- г) рефінансування дебіторської заборгованості;
- д) технічне переобладнання підприємства.

13. Управління санацією можуть здійснювати:

- а) контрольні органи;
- б) аудитори;
- в) ревізори;
- г) керівництво підприємства;
- д) власники підприємства.

14. Процес організації фінансової санації складається з:

- а) розробка санаційної концепції та плану санації;
- б) проведення санаційного аудиту;
- в) управління санацією;
- г) всі відповіді вірні.

15. Оперативні цілі управління санацією передбачають:

- а) управління конкурентоспроможністю підприємства;
- б) управління ліквідністю підприємства;
- в) забезпечення підприємства необхідними ресурсами;
- г) управління прибутковістю підприємства;
- д) управління фінансовою стійкістю підприємства;
- е) забезпечення життєдіяльності підприємства.

16. Модель проведення санації підприємства включає:

- а) причинно-наслідковий аналіз фінансової кризи;
- б) оголошення підприємства банкрутом;
- в) формування санаційної стратегії;
- г) рішення господарського суду про проведення санації;
- д) внесення до реєстру неплатоспроможних підприємств;
- е) програму санації.

17. Санаційна стратегія – це:

- а) система антикризового управління спрямована на ефективне використання фінансового механізму;
- б) узагальнена модель дій по досягненню поставлених цілей шляхом координації та розподілу ресурсів підприємства;
- в) система загальних дій по подоланню кризи;
- г) вибір кращого варіанту розвитку та оптимізація політики капіталовкладень;
- д) вірні відповіді а, в.

18. Система раннього попередження та реагування включає в себе:

- а) прогнозування можливих сценаріїв розвитку підприємства;
- б) визначення індикаторів раннього попередження та реагування;
- в) бенчмаркінг;
- г) формування інформаційних каналів;
- д) страхування фінансових ризиків.

19. Основною задачею системи раннього попередження і реагування є:

- а) фінансове планування і бюджетування;
- б) оцінка перспективного розвитку підприємства;
- в) прогнозування банкрутства підприємства;
- г) СВОТ-аналіз діяльності підприємства;
- д) ліквідація банкрутства.

20. Для діагностики неплатоспроможності та банкрутства підприємств застосовують такі методики:

- а) опитування;
- б) порівняльні методи;
- в) бюджетування;
- г) багатофакторні дискримінантні моделі;
- д) експертні оцінки;
- е) вартісний аналіз.

21. Відповідно до моделі Альтмана за умов зниження коефіцієнта співвідношення власного та позикового капіталу вірогідність банкрутства:

- а) зростає;

- б) зменшується;
- в) залишається без змін;
- г) для інтегральної оцінки вірогідності банкрутства за моделлю Альтмана означений показник не використовують.

22. При прогнозуванні банкрутства підприємства за допомогою моделі Спрінгейта, основним показником являється:

- а) робочий капітал;
- б) загальні активи підприємства;
- в) чистий дохід;
- г) прибуток до оподаткування;
- д) чистий прибуток.

23. Коефіцієнт Бівера використовується для:

- а) визначення фінансового ризику підприємства;
- б) оцінки ліквідності підприємства;
- в) визначення формування незадовільної структури балансу;
- г) визначення неплатоспроможності підприємства;
- д) визначення ймовірності банкрутства підприємства.

24. Якщо Z-фактор за моделлю Спрінгейта дорівнює 1,3, то можна зробити наступний висновок:

- а) підприємство є потенційним банкрутом;
- б) фінансові показники діяльності підприємства задовільні;
- в) Z-фактор за моделлю Спрінгейта не може дорівнювати 1,3 оскільки знаходиться у межах від 0 до 1.

25. Коефіцієнт Бівера представляє собою:

- а) чистий оборотний капітал, поділений на залучений капітал підприємства;
- б) відношення чистого доходу підприємства до суми довго- і короткострокових зобов'язань;
- в) відношення в якому у чисельнику – чистий прибуток + амортизація; у знаменнику – поточна заборгованість + довгострокова заборгованість.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бланк Й. А. Основы финансового менеджмента: В 2 т. — К.: Ника-Центр; Зльга, 1999. — Т. 1. — С. 74—99; Т. 2. — С. 476.
2. Бригхем Ю., Гапенски Л. Финансовый менеджмент. Полный курс. В 2-х т.: Пер. с англ. \ Под ред. В. В. Ковалева. - СПб: Экономическая школа, 2005. - 1166 с.
3. Буряк, Л.Д. Фінансовий менеджмент у малому бізнесі [Текст]: навч. посібник / Державний вищий навч. заклад "Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана". – К.: КНЕУ, 2007. – 432 с.
4. Верланов, Ю.Ю. Фінансовий менеджмент: навчально-метод. посібник / Миколаївський держ. гуманітарний ун-т ім. Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія". – Миколаїв: Видавництво МДГУ ім. Петра Могили, 2006. – 344 с.
5. Воробйов Ю. М. Фінансовий менеджмент: Навч. посібник. — Сімферополь: Таврія, 2009. — 182 с.
6. Джей К. Шим, Джозл Г. Сигел. Финансовый менеджмент. — М.: ИИИД «Филин», 1996.
7. Євещьких С.Я. Фінансова санація та банкрутство підприємств: навч. посібник – К.:ЦУЛ, 2007.-192с.
8. Князь С.В., Георгіаді Н.Г., Князь О.В. Фінансовий менеджмент / Національний ун-т "Львівська політехніка". – Л.: Видавництво Національного ун-ту "Львівська політехніка", 2006. – 184 с.
9. Ковалев В. В. Введение в финансовый менеджмент. — М.: Финансы и статистика, 2000.
10. Пазинич В. І. Фінансовий менеджмент: навч. посібник / В. І. Пазинич, А. В. Шулешко - К.: Центр учбової літератури, 2011. - 408 с.
11. Самсонов Н. Ф., Баранникова Н. П., Володин А. А. й др. Финансовый менеджмент: Учебник для вузов / Под ред. проф. Н. Ф. Самсонова. — М.: Финансы ЮНИТИ, 1999. — С. 294—302.
12. Ситник Л.С. Фінансовий менеджмент: Навч.посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 352 с.
13. Фінанси підприємств: Підручник / Поддєрьогін А.М., Буряк Л.Д. та інш. – 7 вид., без змін. – К.: КНЕУ, 2006. – 552с.
14. Фінансовий менеджмент: підручник /Кер. кол. авт. і наук. ред. А.М.Поддєрьогін.- К.: КНЕУ, 2005.- 535с.
15. Финансовый менеджмент: теория и практика: Учебник / Под ред. Е.С. Стояновой. - М.: Изд-во "Перспектива", 2002.- 656с.
16. Фінансовий менеджмент [Текст] : навч. посіб. для студ. спец. "Фінанси" / Г. О. Партин, Н. Є. Селюченко ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". - Л. : Вид-во Нац. ун-ту "Львів. політехніка", 2010. - 332 с.
17. Шелудько В. М. Фінансовий менеджмент: підручник / В. М. Шелудько; Київський нац. ун-т. — 2-ге вид., стер. — Київ: Знання, 2013. — 375 с.
18. Brigham U., Houston E. Fundamentals of financial management N-Y: McGraw-Hill, 2009 - 835 p.